Zie jij ze ook vliegen?

Vrijwel iedereen kent de huisvlieg. Je kunt je niet herinneren dat je die niet kende. Ook onze kleinkinderen kennen ze. Gek genoeg zijn ze wel bang voor spinnen, maar niet voor de huisvlieg. Ik ken niemand die bang is voor de vlieg. Ook ken ik vrij weinig mensen wiens eerste reactie niet het zoeken van de vliegenmepper is. Het ding heet dan ook niet voor niets zo... Toch is het een boeiend beestje.
De huisvlieg heet in het latijn Musca domestica, wat letterlijk 'vlieg van het huis' betekent. De huisvlieg is van de meeste andere vliegen te onderscheiden door de relatief grote lichaamslengte en de drie donkere lengtestrepen op de bovenzijde van het borststuk. Meestal vallen die nog niet eens zo op, want die vlieg ziet ons al van verre aankomen. Vliegen kunnen echter binnen een tijdsspanne van tweehonderd milliseconden op de vliegenmepper reageren door weg te vliegen. En mocht hij toch in aanraking komen met onze mepper, dan zijn die streepjes ook niet meer te zien. Hoe warmer de omgevingstemperatuur, hoe actiever, vlugger en wendbaarder de vlieg wordt en hoe lastiger hij is dood te meppen. De huisvlieg komt over vrijwel de gehele wereld voor, maar is in drogere of koudere gebieden wel afhankelijk van de mens om zich te kunnen handhaven. De vlieg is dan ook net als muizen en ratten een typische cultuurvolger. Je ziet hem dan ook vaak in de buurt van afval of vee.

Qua grootte stelt de huisvlieg niet zoveel voor, zo'n 6 – 8 mm. Zij is overigens vaak wel wat groter dan hij. Wat de vlieg echt opvallend maakt zijn de grote ogen: die zijn duidelijk roodbruin. De facetogen bestaan uit ongeveer vierduizend zeskantige oogjes. Onvoorstelbaar veel! Een libelle heeft er overigens zo'n dertigduizend! De vlieg kan alle richtingen tegelijk kijken, omdat die deeloogjes alle kanten op staan. Vliegen hebben het vermogen om visuele informatie zeven keer sneller te verwerken dan mensen.
Een huisvlieg kan in elk seizoen in ons huis verschijnen. Ook kunnen zich het gehele jaar door voortplanten en wel vijftien generaties per jaar voortbrengen! Onder gunstige omstandigheden kunnen hieruit enorme hoeveelheden vliegen ontstaan. Iemand rekende eens uit dat, wanneer alle nakomelingen van één enkel wijfje geen tegenslag zouden ondervinden, er in nog geen vijf maanden tijd zo'n 5,6 biljoen zouden rondvliegen. Gelukkig worden de meeste vliegen als ei, larve of pop al zo massaal belaagd dat de meeste exemplaren niet eens de kans krijgen om een echte huisvlieg te worden. Dus degene die we in huis zien hebben mazzel gehad. Als de vlieg uit de pop kruipt, duurt het ongeveer drie dagen voordat de vlieg kan paren. De paring vindt op een vaste ondergrond plaats

Paring van de huisvlieg, mannetje links. De ogen van mannetjes komen vrijwel samen aan de bovenzijde, bij vrouwtjes liggen ze duidelijk uit elkaar. Wat mij betreft? Van zo dichtbij heb ik de huisvlieg nog nooit bekeken. In geval van de mepper valt er ook niks meer te zien.

en nooit in de lucht. De paring van de vlieg verloopt altijd volgens een vast voorspel. Het mannetje immobiliseert hierbij een vrouwtje door haar met zijn poten tegen de grond te drukken. Vervolgens brengt hij zijn stempelachtige zuigsnuit tussen haar ogen. Na dit voorspel brengt het vrouwtje haar legbuis in de geslachtsopening van het mannetje. Hierin bevindt zich het mannelijke geslachtsorgaan, zodat het mannetje haar kan bevruchten. Het vrouwtje legt haar ruim negenhonderd eitjes in groepjes in stro houdende mest, afval, compost of rottende voedingsmiddelen. Na 12 – 36 uur komen de larven, ofwel maden, uit de eitjes. Die zijn kleiner dan een millimeter, maar krijgen uiteindelijk een

lengte van ongeveer 1,5 cm. Na drie vervellingen vindt de verpopping plaats. Als de temperatuur meezit, kan daar na drie dagen een huisvlieg uitkomen. De vlieg is dus binnen twee weken volwassen en leeft dan nog 16 – 24 dagen. De vrouwtjes leven meestal iets langer dan de mannetjes.
De huisvlieg is een alleseter, het mag ook best beschimmeld zijn of in een verregaande staat van ontbinding. Veel insecten hebben kaken, maar de huisvlieg niet. Door speeksel op het voedsel aan te brengen en voedseldeeltjes te vermengen, kan het voedsel met een soort slurfachtige zuigsnuit op te slurpen. Voordat het voedsel in het spijsverteringsstelsel komt, wordt het nog enkele keren met speeksel vermengd. Een soort herkauwen dus. De huisvlieg komt ook af op zweet en traanvocht bij zoogdieren. Daarom zie je ze ook zo vaak bij de ogen van koeien en paarden. In dat vocht zitten de broodnodige mineralen. Wanneer een vlieg ergens op landt, onderzoekt hij direct of het eetbaar is. Dat doet hij onder andere met zijn poten. Hij proeft als het ware met zijn poten. Huisvliegen hebben smaakorganen aan hun poten, chemoreceptoren genaamd, waarmee ze informatie over voedsel kunnen verkrijgen door erop te lopen. Als we een vlieg over zijn voeten zien wrijven, maakt hij in feite zijn chemoreceptoren schoon om een nieuwe smaak te ontdekken.
Een vlieg kan niet steken of bijten, is ook niet giftig, maar kan toch een gevaar opleveren voor de mens door het verspreiden van virussen, schimmels en bacteriën. De huisvlieg verspreidt zich nooit ver van de plaats waar de vlieg uit het ei is gekropen, meestal niet verder dan enkele honderden meters.
De huisvlieg is boeiender dan je zou verwachten, maar jaloers op het beestje ben ik geenszins. Hij staat werkelijk op ieders menu! Effe bij stilstaan, voordat je mept.
De foto’s zijn van Wikipedia of Pixabay, want ja, ze zijn nogal oplettend, dus niet makkelijk vast te leggen…

Ria Smits